

ประเทศไทย: การปรับทัศนคติ

100 วัน ภายใต้กฎอัยการศึก

AMNESTY
INTERNATIONAL

สิ่งพิมพ์ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

พิมพ์ครั้งแรก 2557

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล พับลิเคชั่น

สำนักเลขาธิการ

อาคารปีเตอร์ เบเนนสัน

เลขที่ 1 ถนนอีสตัน

กรุงลอนดอน WC1X 0DW

สหราชอาณาจักร

www.amnesty.org

© Amnesty International Publications 2014

ภาษาเดิม: อังกฤษ

ตีพิมพ์ที่สำนักเลขาธิการสากล แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล สหราชอาณาจักร

สงวนลิขสิทธิ์ สิ่งพิมพ์ฉบับนี้มีลิขสิทธิ์ แต่อาจนำไปตีพิมพ์ซ้ำด้วยวิธีการใด ๆ โดยไม่มีค่าธรรมเนียม หากเป็นไปเพื่อการ
กอดัน รณรงค์ และการให้ความรู้ แต่ไม่ใช่การนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า ผู้ทรงสิทธิร้องขอว่าในการนำไปใช้
ประโยชน์ดังกล่าว ให้แจ้งกลับมาให้ทราบด้วย เพื่อประเมินผลกระทบ ในการนำไปทำสำเนาด้วยวิธีการใด ๆ หรือการนำ
เนื้อหาบางส่วนไปใช้ในสิ่งพิมพ์ฉบับอื่น หรือกรณีที่ต้องการแปล หรือดัดแปลง ให้เขียนจดหมายขออนุญาตล่วงหน้าจากผู้
จัดพิมพ์เสียก่อน และอาจมีการเรียกค่าธรรมเนียม ในการขออนุญาตจัดพิมพ์ กรุณาติดต่อที่ copyright@amnesty.org

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเป็นขบวนการระดับโลกที่มีผู้สนับสนุน สมาชิก และนักเคลื่อนไหวกว่าสามล้านคน
ในกว่า 150 ประเทศและดินแดน ที่พยายามรณรงค์เพื่อยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรง

เรามีวิสัยทัศน์ที่ทุกคนได้รับสิทธิทุกประการตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และ
มาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอื่น ๆ

เราเป็นหน่วยงานอิสระไม่ขึ้นกับรัฐบาล อุดมการณ์ทางการเมือง ไม่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือศาสนา และ
ได้รับการสนับสนุนจากค่าสมาชิกและการบริจาค

“ประเทศไทย: การปรับทัศนคติ 100 วันภายใต้กฎอัยการศึก”*

สารบัญ

จำนวนผู้ถูกปรับทัศนคติ	3
อารัมภบท.....	5
บทสรุป.....	9
ข้อเสนอแนะต่อทางการไทย.....	12
ความเห็นของรัฐบาลไทยต่อรายงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล.....	16

*หมายเหตุ: สิ่งพิมพ์ชิ้นนี้เป็นเพียงรายงานฉบับย่อซึ่งประกอบด้วยอารัมภบท บทสรุป และข้อเสนอแนะเท่านั้น รายงานฉบับเต็มในภาษาไทยจะมีการเผยแพร่บนเว็บไซต์ www.amnesty.org ในลำดับต่อไป

จำนวนผู้ถูกปรับทัศนคติ¹

จำนวนบุคคลที่ถูกเรียกรายงานตัวและ/หรือควบคุมตัว: 665 ราย

จำนวนบุคคลที่ถูกเรียกรายงานตัวตามประกาศอย่างเป็นทางการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.): 571* ราย

จำนวนบุคคลที่ถูกควบคุมตัว: 242 ราย

จำนวนบุคคลที่ถูกเรียกรายงานตัวหรือควบคุมตัวในแง่ความเกี่ยวข้อง:

เกี่ยวข้องกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) / พรรคเพื่อไทย: 395 ราย

เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) / พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พรม.): 51 ราย

นักวิชาการ นักเขียน ผู้สื่อข่าว และนักกิจกรรม: 141 ราย

การจับกุมในระหว่างการชุมนุมอย่างสงบ: 78 ราย

รวม : 665 ราย

จำนวนผู้ถูกฟ้องคดีอาญาหลังจากได้รับคำสั่งให้รายงานตัว/ควบคุมตัว: 77² ราย

ฟ้องต่อศาลทหาร: 60 ราย

ฟ้องต่อศาลพลเรือน: 17 ราย

จำนวนบุคคลที่ตั้งข้อหาฝ่าฝืนคำสั่งให้ไปรายงานตัวต่อคสช.: 10 ราย

จำนวนบุคคลที่ตั้งข้อหาหมิ่นสุ่มหรือชุมนุมทางการเมือง และ/หรือยุยงปลุกปั่นให้เกิดเหตุวุ่นวาย (มาตรา 116 ประมวลกฎหมายอาญา): 52 ราย

จำนวนบุคคลที่ตั้งข้อหาก่อการร้าย/วางแผนกระทำการก่อการร้าย (มาตรา 135/1 และ/หรือ 135/2 ประมวลกฎหมายอาญา): 24 ราย

จำนวนบุคคลที่ตั้งข้อหาหมิ่น “อาวุธสงคราม” ไว้ในครอบครองโดยผิดกฎหมาย: 32 ราย

จำนวนบุคคลที่ถูกตั้งข้อหาหรือถูกสอบสวนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 (กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ): 14 ราย

จำนวนบุคคลที่ตั้งข้อหาในคดีอาญาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง: 4 ราย

จำนวนหนังสือเดินทางไทยที่ถูกยกเลิกตามคำสั่งของคสช.: อย่างน้อย 11 เล่ม

*เนื่องจากมีการออกคำสั่งอย่างไม่เป็นทางการจำนวนมากเพื่อให้บุคคลไปรายงานตัว และปัญหาในการยืนยันข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการและไม่มีการบันทึกข้อมูลไว้ ทำให้เชื่อว่าจำนวนบุคคลที่ได้รับคำสั่งให้ไปรายงานตัวต่อทหารน่าจะสูงกว่านี้มาก ในช่วงหลายสัปดาห์แรกหลังรัฐประหาร คสช. สั่งการให้บุคคลไปรายงานตัวต่อหน่วยงานทหารโดยมีการประกาศอย่างเปิดเผย โดยมักออกอากาศทางโทรทัศน์ อย่างไรก็ตาม แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้รับข้อมูล

¹ ตัวเลขเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2557 ที่มาของตัวเลขเหล่านี้มาจากโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw)

<http://ilaw.or.th/node/3208> เว้นแต่ระบุไว้เป็นอย่างอื่น เว็บไซต์ของ iLaw จัดตั้งขึ้นเพื่อเสนอกฎหมายหรือการแก้ไขกฎหมายในไทย นับแต่มีรัฐประหาร iLaw ได้ “ติดตามและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน”

² บางคนถูกตั้งข้อหามากกว่าหนึ่งข้อหา

เกี่ยวกับบุคคลที่ถูกสั่งให้ไปรายงานตัวผ่านช่องทางอื่น ๆ เช่นกัน นับแต่ยุติการประกาศอย่างเป็นทางการ เชื่อว่ายังมีการสั่งการให้บุคคลอีกหลายสิบคนไปรายงานตัวโดยผ่านช่องทางที่ไม่เป็นทางการ แม้ว่าจะไม่สามารถยืนยันตัวเลขที่แน่นอนได้ ตามข้อมูลของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Office of the High Commissioner for Human Rights - UNOHCHR) มีบุคคลกว่า 700 คน³ ที่ถูกสั่งการให้ไปรายงานตัวต่อคสช. และถูกจับกุมนับแต่มีรัฐประหาร

---

³ ช่าวสัน สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, Ravina Shamdasani, 5 สิงหาคม 2557, <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=14918&>

อารัมภบท

“คนที่ถูกเชิญตัวตามกฎอัยการศึกและยังไม่ถูกแจ้งข้อหา พวกเขาได้รับการเชิญตัวให้มาสนทนาเพื่อปรับวิธีคิดเท่านั้น คนที่มีความคิดแตกต่างมีแนวโน้มจะก่อความรุนแรง เราจึงเชิญพวกเขามาปรับวิธีคิดและปล่อยให้กลับไปสู่สังคม หลังจากนั้นเราจะไม่ควบคุมพวกเขาอีก แต่สังคมจะจับตามองพวกเขาเอง”⁴

พล.ต.ต. อำนาจ นิยมะโน รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาลกล่าว ในการพบกับเจ้าหน้าที่ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2557 เมื่อถูกถามเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ทางการใช้ในการคัดเลือกบุคคลที่จะเรียกมารายงานตัวและควบคุมตัว

ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 สองวันหลังประกาศกฎอัยการศึก กองทัพอไทยเข้าควบคุมการบริหารประเทศเป็นครั้งที่สองในรอบแปดปี โดย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)⁵ ซึ่งประกอบด้วยผู้บัญชาการทหารบกเหล่าทัพและหน่วยงานความมั่นคงของพลเรือน ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก กองทัพได้สั่งระงับใช้รัฐธรรมนูญพ.ศ. 2550 ยกเว้นเพียงหมวดเดียว⁶ โดยเป็นการยกเลิกข้อบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ปลดรัฐบาลออกจากตำแหน่ง ยุบสภา และเข้าควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ

ในประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1/2557⁷ คสช. อธิบายการยึดอำนาจปกครองว่า “...เพื่อให้สถานการณ์ดังกล่าวกลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรัก ความสามัคคีเช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกคน ทุกฝ่าย ...”

รายงานฉบับนี้จะชี้ให้เห็นว่าคสช. ใช้มาตรการหลายประการเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเชิงสถาบันและกรอบกฎหมายของประเทศ ทำให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอ่อนแอลง มีการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างเช่น กฎอัยการศึก และคำสั่งที่มีถ้อยคำกำกวมเพื่อปราบปราม “กิจกรรมทางการเมือง” และ “การปรับทัศนคติ” ผู้ที่ถูกมองว่าต่อต้านระบอบปกครอง

กฎหมายและคำสั่งหลายฉบับมีลักษณะละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยตัวของมันเอง เป็นการจำกัดการใช้สิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นข้อจำกัดที่เกินขอบเขตที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายระหว่างประเทศ นอกจากนี้ การบังคับใช้คำสั่งของ

---

⁴ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล สัมภาษณ์พล.ต.ต. อำนาจ นิยมะโน รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล กองบัญชาการตำรวจนครบาล กรกฎาคม 2557

⁵ เดิมใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “National Peace and Order Maintaining Council (NPOMC)” ก่อนจะเปลี่ยนเป็น NCPO เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2557

⁶ คสช. ระงับการใช้รัฐธรรมนูญทั้งฉบับยกเว้นหมวด 2 ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์และสถานภาพขององค์พระมหากษัตริย์

⁷ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ

<http://www.thaigov.go.th/en/announcement-2/item/83657-announcement-of-the-national-peace-and-order-maintaining-council-no1/2557-subject-on-the-control-of-national-administration.html>

ทหารและกฎหมายอย่างเลือกปฏิบัติและโดยพลการในหลายกรณี รวมทั้งการใช้มาตรการต่าง ๆ ซึ่งไม่มีข้อกฎหมายรองรับรวมทั้งใช้กฎหมายทหาร ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนหลายครั้ง

นับแต่ยึดอำนาจ คสช. ควบคุมตัวบุคคลโดยพลการหลายร้อยคน ทั้งที่เป็นผู้สื่อข่าว นักวิชาการ นักศึกษา นักการเมือง และนักกิจกรรมด้านสังคมและการเมือง ส่วนใหญ่แล้วพวกเขายังคงถูกจำกัดเสรีภาพโดยพลการเนื่องจากถูกเชื่อว่าโดนฟ้องคดี และหลายคนกำลังเผชิญกับการไต่สวนคดีอย่างไม่เป็นธรรม โดยเป็นผลมาจากการใช้สิทธิมนุษยชนของตนอย่างสงบ

ผู้ถูกควบคุมตัวบางคนถูกควบคุมตัวในค่ายทหารและสถานที่ควบคุมตัวอย่างไม่เป็นทางการอื่น ๆ โดยไม่สามารถติดต่อกับโลกภายนอก มีอย่างน้อยสองกรณีที่บุคคลตกเป็นเหยื่อการบังคับบุคคลให้สูญหาย และเมื่อเร็ว ๆ นี้ยังมีการเปิดเผยข้อกล่าวหาว่ามีการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย

คสช. ใช้มาตรการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกอย่างกว้างขวาง มีการสั่งปิดกั้นการเข้าถึงและสั่งปิดเว็บไซต์ และสถานีวิทยุชุมชน ห้ามไม่ให้เผยแพร่ข้อมูลที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ทั้งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

ในปัจจุบันทางการไม่อนุญาตให้มีการชุมนุมอย่างสงบของบุคคลกว่าห้าคนขึ้นไป และที่ผ่านมา มีการจับกุมผู้ประท้วงอย่างสงบหลายสิบคน การจำกัดสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบ ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อการทำงานที่ซบด้วยกฎหมายของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนล ประเทศไทย

ในปัจจุบันสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมกำลังถูกคุกคาม เนื่องจากมีพลเรือนประมาณ 60 คนที่กำลังเข้ารับการไต่สวนจากศาลทหาร ซึ่งภายใต้การประกาศใช้กฎอัยการศึกไม่เปิดโอกาสให้มีการอุทธรณ์คดี แอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลมองว่าศาลทหารไม่ควรมีเขตอำนาจในการไต่สวนคดีต่อพลเรือน เมื่อพิจารณาจากลักษณะการทำงานของศาลเหล่านี้ และเนื่องจากข้อกังวลเกี่ยวกับความเป็นอิสระและความไม่ลำเอียงของศาลทหาร⁸

ความรุนแรงก่อนรัฐประหาร

ทันทีที่ยึดอำนาจ คสช. ประกาศให้การรวมตัวของบุคคลกว่าห้าคนขึ้นไปเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เพื่อปราบปรามการชุมนุมประท้วงในกรุงเทพฯ และหลายจังหวัดที่เกิดขึ้นนับแต่เดือนพฤศจิกายน 2556 การก่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างการปะทะกันของผู้ชุมนุมฝ่ายที่สนับสนุนรัฐบาลกับฝ่ายตรงข้ามคือคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) และการโจมตีอย่างจงใจต่อผู้ชุมนุม ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 25 คนและได้รับบาดเจ็บ 825 คน การชุมนุมประท้วงซึ่งเป็นผลมาจากการต่อต้านอย่างกว้างขวางต่อการผ่านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแบบเหมาเข่งในการประชุมสภาวาระแรก มีเป้าหมายเพื่อบังคับให้รัฐบาลต้องลาออกและป้องกันไม่ให้มีการเลือกตั้งครั้งใหม่ เนื่องจากผู้ประท้วงสนับสนุนให้มีคณะบุคคลที่เข้ามาปฏิรูประบบการเมืองของประเทศ

คสช. อ้างว่าการใช้อำนาจตามกฎหมายอัยการศึกเป็นสิ่งจำเป็นและมีสัดส่วนเหมาะสมเมื่อคำนึงถึงความจำเป็นที่ต้องรักษาความสงบเรียบร้อย อย่างไรก็ตาม แม้จะยอมรับถึงข้อกังวลด้านความมั่นคงของสถานการณ์ในไทยช่วงก่อนที่ทหาร

⁸ แอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนล, คู่มือการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม (Fair Trials Manual) (second edition) (AI Index POL 30/002/2014), น.225

จะยืดอำนาจ แต่แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเชื่อว่ากฎหมายและคำสั่ง นโยบายและการปฏิบัติของคสช.ไม่มีความชอบธรรมตามความจำเป็นดังกล่าว เราไม่อาจอ้างข้อกังวลด้านความมั่นคงเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวางและในหลายด้านพร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของรัฐบาลทหาร

นอกจากนั้น ตรงกันข้ามกับเป้าหมายที่คสช.อ้างว่าจะทำให้เกิดความปรองดองในชาติภายหลังความขัดแย้งทางการเมืองเป็นเวลาหลายปี แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลพบว่า ผลกระทบสะสมของมาตรการจำกัดสิทธิอย่างกว้างขวาง และการขู่จะควบคุมตัวและฟ้องคดีต่อบุคคลที่แสดงออกอย่างสงบ ทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความกลัวและวัฒนธรรมของความเงียบที่เกิดจากการขู่บังคับ

การละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นประเด็นหลักของรายงานฉบับนี้ ยังสะท้อนถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นอย่างยาวนานในประเทศไทย ทางแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและหน่วยงานอื่น ๆ ได้เคยเสนอประเด็นนี้ต่อทางการไทยแล้วหลายครั้ง กล่าวคือการไม่มีมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกควบคุมตัวในระหว่างประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและกฎอัยการศึก ข้อกล่าวหาอย่างต่อเนื่องและเกิดขึ้นในวงกว้างว่ามีการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย⁹ รวมทั้ง “วัฒนธรรมการลอยนวลพ้นผิด” ของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีการปฏิเสธไม่ให้ผู้เสียหายจากการละเมิดเหล่านี้ได้รับการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ¹⁰ หน่วยงานต่างๆ และเอ็นจีโอด้านสิทธิมนุษยชนยังได้แสดงข้อกังวลต่อความเสื่อมถอยและผลกระทบรุนแรงที่มีต่อเสรีภาพในการแสดงออก อันเป็นผลมาจากการสั่งฟ้องคดีโดยใช้กฎหมายที่จำกัดเสรีภาพจนเกินขอบเขต¹¹ การข่มขู่และคุกคาม และการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทเพื่อควบคุมสื่อมวลชน นักปกป้องสิทธิมนุษยชนและผู้ชุมนุม¹²

รายงานฉบับนี้มีข้อสรุปพร้อมกับข้อเสนอแนะหลายประการ โดยกระตุ้นให้คสช.เปิดม่านที่ปิดบังความลับเพื่อเผยให้เห็นโฉมหน้าที่แท้จริงของกฎอัยการศึก และเพื่อตอบสนองข้อกังวลด้านความปลอดภัยของผู้ถูกควบคุมตัว ทั้งนี้โดยการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับบุคคลที่กองทัพบกควบคุมตัวไว้ และเป็นการควบคุมโดยอ้างกฎอัยการศึก เราต้องการคำตอบที่ชัดเจนจากคสช.เกี่ยวกับข้อกล่าวหาว่ามีการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายต่อผู้ถูกควบคุมตัว ระหว่างถูกควบคุมตัวเพื่อสอบปากคำโดยอ้างกฎอัยการศึก นอกจากการแสดงเจตจำนงที่ยุติการปกปิดข้อมูลการควบคุมตัวเป็น

⁹ คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน, ข้อสังเกตเชิงสรุปกรณีรายงานเบื้องต้นของประเทศไทย (Concluding observations on the initial report of Thailand), 20 มิถุนายน 2557, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/057/33/PDF/G1405733.pdf?OpenElement>

¹⁰ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee), ข้อสังเกตเชิงสรุปกรณีประเทศไทย (Concluding observations Thailand) (2548) CCPR/CO/84/THA, http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR/CO/84/THA&Lang=En

รายงานของคณะทำงานว่าด้วยกลไกทบทวนสิทธิมนุษยชนตามวาระ (Report of the Working Group on the Universal Periodic Review)* A/HRC/19/8 (2554) <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G11/172/64/PDF/G1117264.pdf?OpenElement>

¹¹ ประเทศไทย / เสรีภาพในการแสดงออก: ผู้เชี่ยวชาญสหประชาชาติเสนอให้แก้ไขกฎหมายอาญา มาตรา 112, 10 ตุลาคม 2554 <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=11478&LangID=E#sthash.gHvGzkNr.dpuf>

¹² รายงานของผู้แทนพิเศษที่เสนอต่อเลขาธิการสหประชาชาติว่าด้วยสถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน – รายงานผลการปฏิบัติงานในประเทศไทย มีนาคม 2547 (E/CN.4/2004/94/Add.1) <http://daccess-ods.un.org/TMP/2516209.48314667.html>

ความลับ คสช. ยังจะต้องแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและไม่กระทำการตอบโต้แก้แค้น หรือใช้อำนาจศาลในการคุกคามผู้ที่ต้องการการชดเชยเยียวยา

รายงานฉบับนี้เรียกร้องให้ยกเลิกมาตรการลงโทษทางกฎหมายต่อการใช้สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคม และการชุมนุมโดยสงบ และให้ยกเลิกข้อหาต่อบุคคลที่ถูกลงโทษเพียงเพราะแสดงความคิดเห็นต่างอย่างสงบ ทั้งเรายังเสนอการปฏิรูปกฎหมายที่ควรจะเป็นอีกหลายประการ

วิธีวิทยาและกิตติกรรมประกาศ

ข้อมูลในรายงานฉบับนี้เป็นผลมาจากการเยือนประเทศไทยเมื่อเดือนกรกฎาคม 2557 ของผู้แทนจากสำนักเลขาธิการสากล แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ทั้งนี้เพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายหลังการทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 และยังมีกรค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากหลายแหล่ง แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลไม่ได้สนับสนุนหรือต่อต้านรูปแบบของรัฐบาลหรือระบอบปกครอง ทั้งไม่ได้สนับสนุนหรือต่อต้านความเห็นทางการเมืองของบุคคลที่เราพยายามคุ้มครองสิทธิ

ตัวแทนของเราได้ไปเยือนกรุงเทพฯ เชียงใหม่ อุดรธานี ขอนแก่น ระยอง และชลบุรี และมีโอกาสพบกับผู้ที่เคยถูกควบคุมตัว นักกิจกรรมทางการเมือง แรงงานข้ามชาติ ผู้แทนชุมชน ตัวแทนสื่อมวลชนทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และวิทยุและโทรทัศน์ เอ็นจีโอ เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติ นักกฎหมาย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) และนักวิชาการ ตัวแทนของเรายังได้พบกับเจ้าหน้าที่ทหาร ทั้งรองเสนาธิการกองทัพบกและกองทัพอากาศ เจ้าหน้าที่ตำรวจรวมทั้งรองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ผู้บังคับการกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และกองบังคับการปราบปราม และเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการต่างประเทศ

กรณีที่ได้รับคำยินยอม เราจะระบุชื่อของผู้ให้ข้อมูลเอาไว้ แต่กรณีที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการปกปิดชื่อของตนเอง เนื่องจากกลัวจะถูกตอบโต้ เราก็จะปกปิดชื่อของพวกเขาไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้จำแนกตัวบุคคลได้

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลขอขอบคุณคสช. เจ้าหน้าที่ท่านอื่น ๆ และหน่วยงานและบุคคลที่ยินยอมพบกับตัวแทนของเรา และให้ความสนับสนุนต่อการปฏิบัติงานครั้งนี้ (เราได้ให้คสช. มีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อรายงานฉบับนี้ ก่อนตีพิมพ์ด้วย โดยจะนำความเห็นนั้นมาแสดงไว้ในภาคผนวก ของรายงานฉบับนี้)

บทสรุป

ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 สองวันหลังประกาศกฎอัยการศึก ซึ่งกองทัพไทยเข้าควบคุมอำนาจการบริหารประเทศเป็นครั้งที่สองในรอบแปดปี โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก กองทัพได้สั่งระงับใช้รัฐธรรมนูญพ.ศ. 2550 ยกเว้นเพียงหมวดเดียว โดยเป็นการยกเลิกข้อบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ปลดรัฐบาลออกจากตำแหน่ง ยุบสภา และเข้าควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ รายงานฉบับใหม่ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล “การปรับทัศนคติ: 100 วันภายใต้กฎอัยการศึก” (Attitude adjustment – 100 days under Martial Law) เปิดเผยแพร่รายละเอียดมาตรการต่าง ๆ ที่คสช.นำมาใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเชิงสถาบันและกรอบกฎหมายของประเทศ ยกเลิกหรือทำให้มาตรการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอ่อนแอลง คสช. บังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างเช่น กฎอัยการศึก และคำสั่งที่มีถ้อยคำกำกวมเพื่อปราบปราม “กิจกรรมทางการเมือง” และ “การปรับทัศนคติ” ผู้ที่ถูกมองว่าต่อต้านระบอบปกครอง

กฎหมายและคำสั่งหลายฉบับมีลักษณะละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยตัวของมันเอง เป็นการจำกัดการใช้สิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นข้อจำกัดที่เกินขอบเขตที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายระหว่างประเทศ นอกจากนี้ การบังคับใช้คำสั่งของทหารและกฎหมายอย่างเลือกปฏิบัติและโดยพลการในหลายกรณี รวมทั้งการใช้มาตรการต่าง ๆ ซึ่งไม่มีข้อกฎหมายรองรับรวมทั้งกฎหมายทหาร ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนหลายครั้ง

สิทธิที่จะมีเสรีภาพ

นับแต่ยึดอำนาจ กองทัพได้ทำการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลหลายร้อยคนโดยพลการและเป็นระบบ ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิที่จะมีเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ที่ได้รับการรับรองตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งประเทศไทยเป็นรัฐภาคี

กองทัพได้ประกาศให้นักการเมือง นักวิชาการ นักกิจกรรม และผู้สื่อข่าวมารายงานตัว และส่วนใหญ่จะถูกควบคุมตัวเอาไว้ มีอย่างน้อยสองคนที่ตกเป็นเหยื่อการบังคับบุคคลให้สูญหาย นักกิจกรรมที่ถูกสั่งให้มารายงานตัวต้องเผชิญกับการข่มขู่และคุกคาม ในบางกรณีแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลพบว่าทางการไทยยังควบคุมตัวหรือขู่จะควบคุมตัวญาติ เพื่อกดดันให้บุคคลดังกล่าวต้องมารายงานตัวตามประกาศที่บังคับใช้ตามกฎหมายอัยการศึก

การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย

ตามกฎหมายระหว่างประเทศ การทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีเป็นสิ่งต้องห้ามในทุกกรณี รวมทั้งในช่วงที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน แต่มีรายงานที่น่าเชื่อถือว่าได้เกิดการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายภายหลังรัฐประหาร ทั้งการทำร้ายร่างกาย การขู่ฆ่า การจำลงสถานการณ์ว่ามี การประหารชีวิต และการพยายามทำให้ขาดอากาศหายใจ รายละเอียดของกรณีต่าง ๆ เหล่านี้มีการปกปิดชื่อผู้ถูกกระทำเอาไว้ด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัย ยกเว้นเพียงกรณีเดียว

นักกิจกรรมทางการเมืองคนหนึ่งให้รายละเอียดเกี่ยวกับการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายที่เกิดขึ้นกับตน ทั้งการทุบตีและการทำให้ขาดอากาศหายใจ ทางกรมไม่เพียงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงตามข้อกล่าวหาว่ามี การทรมาน ทั้ง ๆ ที่เป็นข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ซึ่งประเทศไทยเป็นรัฐภาคี แต่ทางการยังปิดกั้นไม่ให้มีการรายงานข้อมูลของกรณีเหล่านี้ ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิที่จะมีเสรีภาพใน

การแสดงผล

เสรีภาพในการแสดงออก

ภายใต้พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก มีการเพิ่มมาตรการเซ็นเซอร์สื่ออย่างเข้มงวดมากขึ้น ซึ่งก่อนหน้านี้รัฐประหารก็มีความพยายามเซ็นเซอร์สื่อมาแล้ว ทว่าการสั่งปิดหรือปิดกั้นการเข้าถึงเว็บไซต์หลายร้อยแห่ง มีการตั้งคณะกรรมการเซ็นเซอร์เพื่อตรวจสอบสื่อ มีการขู่ว่าจะถูกคุมขังหากมีการโพสต์ข้อความใด ๆ ทางสื่อสังคมออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นการวิพากษ์วิจารณ์คสช. ทั้งยังมีการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยมีการสั่งการให้อาจารย์คอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักศึกษาที่วิพากษ์วิจารณ์คสช. และมีการสั่งห้ามและควบคุมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษา การขู่จะฟ้องคดีหากมีการใช้สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกโดยสงบ กลายเป็นมาตรฐานการปฏิบัติที่กำลังเกิดขึ้น

นับแต่มีการรัฐประหาร มีผู้ถูกตั้งข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 จำนวนมากอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน และเป็นการใช้กฎหมายในลักษณะที่ละเมิดสิทธิ ผู้ถูกควบคุมตัวตามกฎหมายอาญา มาตรา 112 มักไม่ได้รับอนุญาตให้ประกันตัว ซึ่งมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติและเป็นมาตรการเพื่อลงโทษอย่างหนึ่ง และในบางกรณียังมีการห้ามไม่ให้ใช้สิทธิที่จะได้รับการไต่สวนพิจารณาคดีอย่างเปิดเผย ไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับองค์ประกอบของความผิดตามกฎหมายอาญา มาตรา 112 ส่งผลให้การฟ้องคดีมักเป็นผลมาจากการตีความกฎหมายที่กว้างเกินไป

สิทธิที่จะชุมนุมอย่างสงบ

ประกาศ คสช. เรื่อง “ห้ามชุมนุมทางการเมือง” เป็นการจำกัดสิทธิที่จะชุมนุมอย่างสงบอย่างเข้มงวด ซึ่งเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเช่นกัน โดยเป็นคำสั่งห้ามบุคคลไม่ให้รวมตัวมากกว่าห้าคนขึ้นไป และมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อเอาผิดต่อผู้ที่ละเมิดคำสั่ง มีการจับกุมนักศึกษาจากการทำ “กิจกรรมทางการเมือง” เช่น การกินแซนด์วิช และมีการจับกุมบุคคลที่ประท้วงอยู่เพียงคนเดียว ทว่าการยังปราบปรามไม่ให้มีการกระทำใด ๆ ทั้งที่ไม่ได้เป็นการละเมิดคำสั่งด้วยซ้ำ อย่างเช่น การสวมเสื้อยืดที่มีข้อความต่าง ๆ หรือการอ่านหนังสือเกี่ยวกับระบอบปกครองเผด็จการเบ็ดเสร็จ ซึ่งการกระทำเช่นนี้อาจส่งผลให้ถูกจับกุมในบางกรณี

นักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ในฐานะรัฐภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ตามหลักกฎหมายแล้ว ประเทศไทยต้องคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนให้ปลอดภัยจากการคุกคาม การตอบโต้แก้แค้น และการโจมตีทำร้าย แต่การจำกัดสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบ ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อการทำงานที่ซบเซาด้วยกฎหมายขององค์กรสิทธิและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมทั้งกิจกรรมของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย และยังส่งผลให้กลุ่มชายขอบต่าง ๆ มีความเสี่ยงและเปราะบางที่จะตกเป็นเหยื่อของการปฏิบัติมิชอบและการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

การพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรม

สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม ซึ่งได้รับการคุ้มครองตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองก็กำลังถูกคุกคามเช่นกัน เนื่องจากมีพลเรือนประมาณ 60 คนที่จะต้องเข้ารับการไต่สวนในศาลทหาร ซึ่งภายใต้การประกาศใช้กฏอัยการศึกเป็นศาลชั้นเดียวที่ไม่มีการอุทธรณ์ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลมองว่า

ศาลทหารไม่ควรมีเขตอำนาจในการไต่สวนคดีต่อพลเรือน สืบเนื่องจากคุณลักษณะของศาลประเภทนี้ และเนื่องจากข้อกังวลเกี่ยวกับความเป็นอิสระและความไม่ลำเอียงของศาลทหาร

การปฏิเสธไม่ให้มีสิทธิในการอุทธรณ์คดีย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลที่ถูกต้องข้อหาที่มีอัตราโทษถึงขั้นประหารชีวิต ในขณะที่ตามมาตรฐานกฎหมายระหว่างประเทศถือเป็นหลักปฏิบัติตามกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่กำหนดอย่างชัดเจนให้ต้องมีสิทธิในการอุทธรณ์คดี

ข้อเสนอแนะต่อทางการไทย

สิทธิที่จะมีเสรีภาพ

- ยกเลิกกฎหมายและยุติการปฏิบัติที่เป็นผลให้มีการควบคุมตัวบุคคลโดยพลการโดยคำสั่งทางปกครองและอื่น ๆ โดยเฉพาะการประกาศให้บุคคลมา “รายงานตัว” ต่อกองทัพ และการควบคุมตัวพวกเขาไว้โดยไม่มี การตั้งข้อหา หรือการไต่สวนคดี โดยเป็นการอ้างอำนาจตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก
- ประกันว่าบุคคลจะไม่ตกเป็นเหยื่อการบังคับบุคคลให้สูญหาย หรือการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี
- ประกันว่าบุคคลจะไม่ถูกบังคับด้วยวิธีการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย เพื่อต้องให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองหรือบุคคลอื่น หรือเพื่อให้สารภาพความผิด และต้องไม่ยอมรับให้ใช้คำสารภาพเช่นนั้นเพื่อเป็นพยานหลักฐานในศาล เว้นแต่เป็นการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อเอาผิดกับบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ทำการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย จนเป็นเหตุให้มีการรับสารภาพหรือให้ถ้อยคำดังกล่าว
- ประกันว่าบุคคลทุกคนที่ถูกควบคุมตัวจะได้รับการขึ้นทะเบียนระหว่างอยู่ในสถานควบคุมตัว และจะไม่มี การควบคุมตัวบุคคลในสถานที่ไม่เป็นทางการหรือสถานที่ลับ
- ให้มีการบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดเกี่ยวกับชื่อ วันที่ สถานที่อยู่ในปัจจุบัน และข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมตัวของบุคคลทุกคน และให้ครอบครัวและทนายความของผู้ถูกควบคุมตัวสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้
- ให้ประกาศอย่างเปิดเผยถึงรายชื่อผู้ถูกควบคุมตัวทุกคนที่ได้รับการปล่อยตัวจากการควบคุมตามกฎหมาย
- กำหนดให้มีมาตรการด้านกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมตัวและมีการบังคับใช้ ทั้งนี้เพื่อประกันว่า
  - (ก) ผู้ถูกควบคุมตัวทุกคนได้รับแจ้งถึงสิทธิของตนตอนที่ถูกควบคุมตัว และมีสิทธิขอให้ศาลพลเรือนไต่สวนความชอบด้วยกฎหมายของการควบคุมตัวของตน และให้ได้รับการปล่อยตัวหากศาลเห็นว่าเป็นการควบคุมตัวอย่างมิชอบด้วยกฎหมาย
  - (ข) โดยไม่มีข้อยกเว้น บุคคลที่ถูกควบคุมตัวทุกคนต้องได้รับการนำตัวโดยพลันมาที่ศาลพลเรือน และต้องได้รับการปล่อยตัว เว้นแต่จะมีการตั้งข้อหาซึ่งเป็นไปตามฐานความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่มีอยู่ และเป็นการ ผกผันตามคำขอของเจ้าหน้าที่
  - (ค) ผู้ถูกควบคุมตัวทุกคนมีสิทธิแจ้งให้ญาติทราบโดยพลันเกี่ยวกับสถานที่ควบคุมตัว สามารถเข้าถึงทนายความของตนโดยพลันและอย่างเป็นทางการ สามารถแจ้งให้ครอบครัวทราบและมีการเข้าเยี่ยม และสามารถเข้าถึงการดูแลสุขภาพพยาบาลโดยพลันเมื่อจำเป็น และมีหน่วยงานที่ตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิทธิอย่างเป็นผล
- ยกเลิกมาตรการและเงื่อนไขจำกัดเสรีภาพที่ถูกกำหนดเป็นเงื่อนไขในการปล่อยตัว เนื่องจากเงื่อนไขดังกล่าวเป็นการจำกัดโดยพลการต่อการใช้สิทธิอย่างสงบ ทั้งในแง่การรวมตัว การสมาคมและการแสดงออก
- ยกเลิกข้อกล่าวหาต่อบุคคลที่ไม่ไปรายงานตัว
- ให้คืนสถานะหนังสือเดินทางทั้งหมดที่ถูกยกเลิกไป เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นไม่มามีรายงานตัวตามคำสั่ง

- สั่งการให้เจ้าหน้าที่ความมั่นคงไม่ไปคุกคามหรือควบคุมตัวญาติ ซึ่งเป็นการสร้างแรงกดดันต่อสมาชิกในครอบครัวเพื่อให้บุคคลดังกล่าวมารายงานตัว ให้สอบสวนกรณีที่เกิดขึ้นซึ่งถือว่าเป็นการคุกคามและเป็นการควบคุมตัว และให้นำตัวผู้กระทำการเหล่านั้นมารับผิด
- สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน ให้สนับสนุนบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ให้เข้าตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัวต่าง ๆ โดยไม่มีการประกาศล่วงหน้า ทั้งนี้เป็นโอกาสที่จะทำให้นักกสม.สามารถพูดคุยอย่างเป็นทางการส่วนตัวกับผู้ถูกควบคุมตัว และสามารถปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของกสม.ได้

เสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบ

- ยกเลิกคำสั่งตามกฎหมายการศึกษาคือเป็นการจำกัดโดยพลการต่อเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมโดยสงบและยกเลิกพระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา
- ยกเลิกข้อกล่าวหาต่อบุคคลที่ถูกเอาผิดเพียงเพราะใช้สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมโดยสงบและให้ปล่อยตัวบุคคลที่ถูกควบคุมตัวหรือคุมขังตามข้อกล่าวหาเหล่านี้โดยทันทีและอย่างไม่มีเงื่อนไข
- ยกเลิกกฎหมายทุกฉบับที่เอาผิดฐานหมิ่นประมาท และแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และมาตรา 112 ของประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้เพื่อประกันว่าจะไม่มีการเอาผิดต่อผู้ใช้เสรีภาพในการแสดงออกอย่างสงบ

การพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม

- ประกันว่าพลเรือนจะได้รับการไต่สวนในศาลพลเรือน และให้มีขั้นตอนปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานความเป็นธรรมระหว่างประเทศอย่างครบถ้วน

การเยียวยา

- ให้สอบสวนตามคำร้องเรียนและรายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับการบังคับบุคคลให้สูญหาย การทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และความผิดอื่น ๆ เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยต้องดำเนินการโดยพลัน อย่างไม่ลำเอียง อย่างเป็นอิสระ และอย่างละเอียดถี่ถ้วนตามอำนาจของหน่วยงานพลเรือน และให้ฟ้องคดีต่อผู้ต้องสงสัยว่ามีความรับผิดชอบทางอาญา ทั้งผู้ที่สั่งการหรือผู้บังคับบัญชา โดยเป็นการฟ้องต่อศาลพลเรือนตามขั้นตอนปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานความเป็นธรรมระหว่างประเทศ และไม่มีการใช้โทษประหาร
- กำหนดให้มีระบบการรับช้อร้องเรียนที่เป็นอิสระสำหรับบุคคลทุกคนที่ถูกควบคุมตัว
- ให้สั่งพักราชการพนักงานเจ้าหน้าที่ในระหว่างการสอบสวนตามข้อกล่าวหาว่ามีการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย
- สอดคล้องกับข้อเสนอแนะต่อทางการไทยโดยคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน ให้ประกันว่าพยานและผู้เสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายและครอบครัวของพวกเขาได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพจากการข่มขู่และคุกคาม และให้ได้รับความช่วยเหลือ โดยเฉพาะการกำหนดให้มีระบบรับช้อร้องเรียนที่เป็นอิสระ

- ให้ประมาณอย่างเปิดเผยต่อการกระทำที่เป็นการทรมาน พร้อมการประกาศเตือนอย่างชัดเจนต่อบุคคลที่กระทำการดังกล่าว หรือให้ความร่วมมือ รู้เห็นเป็นใจ หรือมีส่วนร่วมในการทรมาน โดยประกาศว่าบุคคลเหล่านี้จะถูกดำเนินคดีอาญา และอาจมีการลงโทษตามบทลงโทษที่เหมาะสม
- ให้ความสำคัญและดำเนินการสอบสวนที่โปร่งใสต่อทุกกรณีที่เป็นการใช้ความรุนแรงทางการเมือง ไม่ว่าผู้กระทำ หรือผู้เสียหายจะมีตำแหน่ง ยศ หรือเป็นสมาชิกกลุ่มการเมืองใด

กรอบกฎหมาย

กฎหมายระดับประเทศ

- ให้นำข้อบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กลับมาบังคับใช้โดยทันทีและอย่างเต็มที่
- ยกเลิกข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญชั่วคราวซึ่งเปิดโอกาสให้คสช.สามารถทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 47) ยกเลิกข้อบัญญัติที่ทำให้ผู้ละเมิดสิทธิลดยกเว้นพินิจ (มาตรา 48) และข้อบัญญัติที่ให้อำนาจต่อหัวหน้าคสช.ที่จะงดเว้นการปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศไทย (มาตรา 44)
- ยกเลิกพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2547 หรือแก้ไขเพื่อยกเลิกมาตราที่จำกัดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะข้อบัญญัติที่ให้อำนาจทหารในการควบคุมตัวบุคคลโดยพลการ และข้อบัญญัติที่สนับสนุนให้ผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชนลดยกเว้นพินิจ
- ยกเลิกคำสั่งหรือประกาศใด ๆ ที่จำกัดการแสดงออกอย่างสงบ การชุมนุมอย่างสงบ การสมาคม การเดินทาง และเสรีภาพ รวมทั้งประกาศที่ให้อำนาจศาลทหารในการไต่สวนคดีต่อพลเรือน
- ออกกฎหมายระดับประเทศที่กำหนดฐานความผิดต่อการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายเป็นการเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องอย่างครบถ้วนกับนิยามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับสูญหาย
- เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะต่อทางการไทยโดยคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน ให้ทบทวนกฎหมาย สถานการณ์ฉุกเฉินและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องโดยทันที และให้ยกเลิกข้อบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีของไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน โดยเฉพาะการประกันให้
  - (ก) ผู้ถูกควบคุมตัวโดยไม่มีข้อกล่าวหาตามกฎหมายความมั่นคง ได้ถูกนำตัวไปยังศาลโดยพลัน
  - (ข) ผู้ถูกควบคุมตัวต้องได้รับอนุญาตให้สามารถติดต่อกับครอบครัว ทนายความ และแพทย์ที่เป็นอิสระทันทีหลังถูกควบคุมตัว โดยให้เป็นไปทั้งในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ และมีการตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิทธิเหล่านี้เป็นประจำ
  - (ค) ต้องไม่กำหนดกฎหมายคุ้มครองเพื่อยกเว้นการสั่งฟ้องเจ้าหน้าที่ซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย ประเทศไทยควรดำเนินการสอบสวนโดยพลัน อย่างไม่ลำเอียงและอย่างรอบด้าน โดยมีหน่วยงานไต่สวนเป็นพลเรือน ทั้งนี้เพื่อนำตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการไต่สวน และเมื่อพบว่ามีความผิดตามการไต่สวนที่เป็นธรรม ให้มีการกำหนดโทษที่สอดคล้องกับความรุนแรงของการกระทำ โดยต้องไม่ใช่โทษประหาร
- กำหนดให้การฟ้องคดีต่อพลเรือน และการฟ้องคดีต่อความผิดอาญาใด ๆ ตามกฎหมายระดับประเทศหรือกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้มีขึ้นในศาลพลเรือน

- แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และ 116 ของ ทิ้งนี้เพื่อไม่ให้มีการนำกฎหมายดังกล่าวไปใช้ลงโทษบุคคลที่ใช้สิทธิมนุษยชนที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกอย่างสงบ

กฎหมายระหว่างประเทศ

- ให้สัตยาบันรับรองโดยไม่ประกาศข้อสงวนต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับสูญหาย (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance) และให้ผนวกเนื้อหาของอนุสัญญาเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติในประเทศ
- ยอมรับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการว่าด้วยการบังคับบุคคลให้สูญหายในการรับและพิจารณาคำร้องของบุคคล
- ให้สัตยาบันรับรองธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ (Rome Statute of the International Criminal Court) และให้ผนวกเนื้อหาของอนุสัญญาเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายในประเทศ
- ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่กับกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ รวมทั้งผู้รายงานพิเศษว่าด้วยการทรมานและเสรีภาพในการแสดงออก ทั้งนี้โดยรวมถึงการส่งจดหมายเชิญและการให้ความร่วมมือตอบกลับเมื่อมีคำถามใด ๆ จากผู้รายงานพิเศษ
- ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน และกลไกทบทวนสิทธิมนุษยชนตามวาระ

ความเห็นของรัฐบาลไทยต่อรายงานของแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนล

“ประเทศไทย: การปรับทัศนคติ 100 วันภายใต้กฎอัยการศึก”

- รัฐบาลไทยมีข้อสังเกตต่อรายงานของแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลเรื่อง “ประเทศไทย: การปรับทัศนคติ: 100 วันภายใต้กฎอัยการศึก” (Thailand: Attitude adjustment –100 days under Martial Law) ทางกรไทยได้พบกับตัวแทนของแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลระหว่างการเดินทางเยือนประเทศไทยของแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลในเดือนกรกฎาคม 2557 และยังคงยินดีต้อนรับและสนทนากับแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลในโอกาสต่อไป
- เราเห็นว่าข้อเสนอแนะบางประการในรายงานของแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนล เป็นประโยชน์และเป็นสิ่งสร้างสรรค์สำหรับความพยายามของรัฐบาลไทยที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม เรายังคงมีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับรายงานดังต่อไปนี้
- แม้ว่ารายงานให้ความสำคัญกับสิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหลังวันที่ 20 พฤษภาคม 2557 แต่กลับละเลยรากเหง้าที่เป็นเหตุให้ต้องบังคับใช้กฎอัยการศึก โดยเฉพาะระดับของเหตุการณ์รุนแรงที่มีการใช้อาวุธสงคราม และความไร้ระเบียบและกฎหมายในบ้านเมือง ในรายงานยังไม่ได้พูดถึงความจำเป็นอย่างยิ่งในขณะนั้นที่ต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้เพื่อฟื้นฟูความเป็นปกติโดยเร็วที่สุด
- นอกจากนั้น รายงานยังไม่สะท้อนถึงความรู้สึกของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทย ซึ่งมีความรู้สึกปลอดภัยมากขึ้นหลังจากมีการฟื้นฟูกฎหมายและความสงบเรียบร้อย จากผลสำรวจความเห็นล่าสุดของสวนดุสิตโพลล์และนิด้าโพลล์เมื่อต้นเดือนกันยายน ปกติอย่างชัดเจนว่า 87.68% ของผู้ให้ข้อมูลยังคงสามารถดำรงชีวิตตามปกติโดยมิได้ถูกรบกวนจากกฎอัยการศึก พวกเขา รู้สึกปลอดภัยและเชื่อว่ากฎหมายดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อตนเอง ตราบที่ยังเป็นผู้บริสุทธิ์
- แม้ว่าแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลจะอ้างว่าเป็นรายงานถึงความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในช่วง 100 วันที่ผ่านมาภายใต้กฎอัยการศึก แต่แอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลกลับไม่กล่าวถึงความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในแง่การผ่อนคลายมาตรการจำกัดสิทธิต่าง ๆ (เช่น การประกาศใช้เคอร์ฟิว การเซ็นเซอร์โทรทัศน์และวิทยุ) ในช่วงเวลาดังกล่าว
- นอกจากนั้นยังมีการอ้างถึงคดีบางคดี (เช่น คดีนายพลอะลี รักจงเจริญ หรือ “บิลลี่”, คดีหนังสือพิมพ์ออนไลน์นิวเกิดหวาน, และคดีค้างเก่าตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112) ซึ่งเกิดขึ้นก่อนวันที่ 20 พฤษภาคม และได้นำมาอ้างเป็นตัวอย่างสนับสนุนข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิโดยคสช.
- ข้อมูลในรายงานเกี่ยวกับกรณีของคุณกริชสุดา คุณะเสนก็เป็นข้อมูลด้านเดียว โดยไม่กล่าวถึงข้อหาร้ายแรงอันเนื่องมาจากบทบาทของเธอในเหตุการณ์ความรุนแรงด้วย นอกจากนั้นยังไม่พูดถึงการอภิปรายอย่างเปิดเผยในการประชุมที่จัดโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ซึ่งมีหลายหน่วยงานเข้าร่วมรวมทั้งแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนล ประเทศไทยเมื่อเดือนสิงหาคม 2557 และทางคสช. ได้ดำเนินการสอบสวนภายในต่อกรณีนี้ด้วย แต่จนถึงปัจจุบันยังไม่พบหลักฐานว่ามีมาตรการตามข้อกล่าวหา ในที่ประชุมของกสม. คสช. ย้ำถึงความพร้อมที่จะตรวจสอบข้อมูลและดำเนินการตามข้อร้องเรียนใด ๆ ที่มีพยานหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ
- นอกจากนั้นยังมีการเลือกใช้คำพูดบางประการในลักษณะที่สื่อสารข้อมูลที่ผิดจากจุดประสงค์ที่แท้จริงของผู้พูด ยังไม่รวมถึงการตีความและปัจจัยทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสัมภาษณ์

- ประเทศไทยเข้าใจเป็นอย่างดีถึงความจำเป็นที่จะต้องปกป้องชื่อของบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ต่อแอมเนสตี้ อย่างไรก็ตาม การทำเช่นนั้นอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อสถานการณ์ที่แท้จริง ทำให้ทางการไทยไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือพิจารณากรณีดังกล่าวและเพื่อให้คำอธิบายได้อย่างจริงจัง

- ประเทศไทยมีข้อสังเกตและข้อกังวลเกี่ยวกับความลึกลับของรายงานจำนวนบุคคลที่ถูกจับกุมและ/หรือควบคุมตัวโดยทางการไทย อย่างไรก็ตาม จากสถิติอย่างเป็นทางการจนถึงวันที่ 8 กันยายน 2557 คสช. ประกาศเรียกตัวบุคคลมาทั้งหมด 471 คน โดยมีการปล่อยตัวไปแล้วทั้งสิ้น 411 คน ส่วนอีก 60 คนไม่ได้มารายงานตัว นอกจากนี้ยังคงควรมีการตรวจสอบตัวเลขที่เอ็นจีโอบางแห่งเผยแพร่อย่างระมัดระวัง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการนับจำนวนซ้ำซึ่งดูเหมือนว่าจำนวนคนที่เอ็นจีโอรายงานจะมากกว่าจำนวนคนตามประกาศของคสช.

- เมื่อมองโดยภาพรวม จะเห็นความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอในการปฏิบัติตามโรดแมปสามขั้นตอน ประเทศไทยจำเป็นต้องมีเวลาและพื้นที่เพื่อทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น ในขณะที่เราต้องการเดินทางสร้างประชาธิปไตยอย่างแท้จริงและอย่างยั่งยืน ประเทศไทยยังอยู่ระหว่างการพิจารณาโอกาสที่จะยกเลิกการประกาศใช้กฎอัยการศึกในบางจังหวัดของประเทศไทย

- ในเวลาเดียวกัน ประเทศไทยจะยังคงทำงานร่วมกับแอมเนสตี้ฯ ต่อไปเพื่อให้องค์กรของท่านได้ทราบความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในไทยอย่างต่อเนื่อง

8 กันยายน 2557